

Sveriges stadscentralaste FLYGPLATS

F 14 – en golvad sextioåring som rest sig...och rest sig...och rest sig

F 14 vakt på den tiden det begav sig.
Foto: Per Josse, FMHS.

Svenska Flygvapnet, en gång en ett av världens kraftfullaste bevingade vapenslag, har sedan svenskkrigen i Afrika mist många fjädrar och bitvis klätt sig i en helt annan dräkt. Från ett yrvaket kaos på flygplanbeställningsfronten i slutet av 30-talet, genom en veritabel industriell kraftsamling, till en högteknologisk rationell flygplanproduktion med världsrykte och en befarad överproduktion. Vilken dynamik!

VÄRLDSUNIKA

Den dräper det mesta inom aerodynamikens lagar. Ett scenario som så smått liknar Sveriges första B 18 B flottilj, F 14, uppsatt 1944 med störbombaren B 17 och B18 A som låneflygplan. B 18 med sitt världsunika bombsikte, "centralinstrumentet för dyk-bombfällning" med vilket bombning från hög höjd med viss precision kunde utföras. Vi har just i dagarna burit, bant och kånkat på delar av vår flygande fästning. Ett flyghaveri öster om staden 1947, där två B 18 B plan från F 1 i Västerås kolliderade på låg höjd och hamnade i en mosse vid Brödabacken. Motorerna, DB 605, från ena flygplanet har nu tagits tillvara och ska påminna om forna strapatser på respektive förbandsmuseum.

Flottiljen, Sveriges stadscentralaste flygplats, endast några hundra meter från stadsbebyggelsen var från början mycket diskuterad men kriget satte sina spår. Att ha gång- och cykelavstånd till sin arbetsplats var ej endast av godo. Efter de synonyma 14

Åren tog våra politiker "lagen i egna händer", för upp till Stockholm och lade ner flottiljen. Att tusen arbetstillfällen för direkt och indirekt berörde stod på spel bekymrade dem föga. 1958 inleddes slutskedet för Lansens och Vampire-epoken och flyttkarusellen tog fart.

En dödsstöt som dock sega hallänningar stod emot. Specilkompaniet med vpl-utbildning, förrådsställda flygplan, målbogsering och AFT-flygning, allmän flygtränning med SK 16 som gav pengar på fickan och en flygintresserad värnpliktig i baksits. Dödsdansen avbröts då Flygvapnets Centrala Skolor på Viksäng i Västerås blev husvill och kunde beredas plats på F 14.

I början av 60-talet kom skolverksamheten i gång med FMS för markstrid, FTS för flygtekniker och FSS för signalister. F 14 börjar resa sig och skaka av sig nerläggningssdammet. Gamle översten Christian Nilssons grabbar ger sig inte så lätt och nytt friskt blod har inplanterats. Ljuv musik, men som malört i glädjebägaren lades vår ärade musikkår ner 1971. Samma år drog F 14 österut till Finland och deras nyinköpta Drakenplan. Terre tole mast till J 35 utbildningen för deras tekniker. Även Österrike har fått del av vår förnäma utbildning.

LIVSVIKTIG

Året därpå titulerades vi Flygkår med adress Halmstads Flygvapensskolor som snabbt ändrades till Flygvapnets Halmstadsskolor. Vi har definitivt inte råd med ett eget flygvapen i dessa tider, men vi var populära och integrerade FFS, Flygvapnets flygmaterielskola med BASEL, FMFS, Flygvapnets markteletekniska skola, BBS, Flygvapnets basbefälsskola, TUBas för taktik –bas och underhåll samt FOHS, Flygvapnets officershögskola. B/S kompaniet med anor från flottiltiden svarar för värnpliktsdelen och fälthållning. FMFS som övertog FFS roll från F 18, ombildades och utökades till IT-skolan, en skola för informationsteknologi. En utbildningsmässigt mycket stor resurs och utan tvivel Sveriges bästa yrkesskola i sitt slag och livsviktig för hela flygvapnet. Stora ord av en liten man på marken men det är männen på marken som håller flygmaskinerna i luften.

Under denna period exploderade teknikutvecklingen och en stor del av våra elever kom näringslivet till del. CVA, CVV, FMV, SAAB, Telub, våra televerkstäder TV1, 2... osv. fick många goda medhjälpare från Halmstadskolorna. Män som redan var inarbetade i "firman" och etablerade kontaktnät med flottiljer, beställare och leverantörer. FMV, SAAB med flera hade bara att tacka och ta emot då det inte fanns någon konkurrens med flygvapnets låga löner.

Falklandskriget genererade tankegångar om en främre krigsreparationsresurs. FMV hängde på och FTS utökades med en Krigsrepgrupp. Lärare utbildades i England och även här fick vi ett mycket gott rykte, mycket tack vare ett datoriserat effektivt kablageprogram för flygplan 37, enkla metoder och genuina krigsreparationsanvisningar. FTS-Krigsrep var på de flesta teknikernas agenda under sin tioåriga levnad.

Men säg den glädje som varar beständigt. Pengakris i försvaret och nya hot om indragningar kom i början av 90-talet. Under överste Lars Winbergs ledning kämpade sig gamla F 14 genom en tung påfrestande fas. Många rykten och vi pendlade mellan hopp och förtvivlan även om vi visste att utbildning är A och O inom försvaret.

Swen Perssonskas utredningen och Harrskogskas agerandet var inte populärt. Vi var enligt deras förmenande redan uträknade

men Lars Winberg satte hela sin karriär på spel, trotsad CFV och överste Robert Palmgren fullföljde loppet och klarade oss ur krisen. CFV fick klart för sig att gamla F 14 knäcker man inte så lätt.

Vi reser oss igen och igen och igen. JAS 39-utbildning med mycket datorstöd och utbildning på F 7 Såtenäs. Helt datoriserade riggar, annorlunda schemaläsning och ett oerhört oväsen i motorprovet. Jakt- och attackviggens riggar blir mindre och mindre besökta allteftersom förbanden ombeväpnas till Gripen.

ARTIFICIELL FLYGMILJÖ

AJ 37 demonteras och vi fungerar som återvinningscentral. Korrosionsproblem på boggin gör de friska hjulaxlarna åtråvärda. Demonterade enheter för mångmiljonvärden läggs i förråd. F 14 börjar andas morgonluft igen och FMHS, Försvarets Halmstadsskolor får sällskap av MHS, Militärhögskolan Halmstad. Än så länge skiljer ett staket MHS skolbyggnad från övrig verksamhet.

Flygledarskolan, FFL, välkomnas och har en unik artificiell flygmiljö via storbildsskärmar i "tornet". Lika välkomna är VädS, Väderskolan som förmodligen har stor del i det helsköna sommar och höstväder vi hade förlidit år.

Som synes en kraftsamling som är gemensam för hela försvaret, ankarprydda snygga uniformer, blå och gröna baskrar och korslagda kanoner blandas med flygvapenvingar. Ett gemensamt försvar utan "inpinkade" revir och antagonism mellan vapenslagen ska naturligtvis grundläggas redan på skolstadiet.

F 14 är en god föregångare – naturligtvis – och det tänker vi vara även i fortsättningen. Vi som i år firar 60 år här på Galbergerts västra sluttning med utsikt ner över Vapnödalen och Laholmsbukten. Gångavstånd till staden, bra samarbete med Högskolan och en väl fungerande garnison med LV 6.

En populär stad med dragningskraft som med lätthet får behörig lärarpersonal till sina skolor. Vi har hamn, fina farvatten för marinen, stora övningsområden för marktrupp och ett flottiljorområde för de bevingade. Namnet FMFS är väl förankrat på F 14 och ska så vara. Samma namn som på den nu aktuella utredningen. Det gamla emblemet fräschas upp, vårt fina förbandsmuseum invigas och alla ni läsare välkomnas till Halmstad den 12 juni med allt från B 18 haverier till JAS historia.

Jag dristar mig att till sist citera överste Lars Winbergs "Överlevnadsbok" om F 14:

När Kent Harrskog gjorde sitt första besök vid F 14 i oktober 1994 som ny Flygvapenchef var hans bedömning efter alla intryck han fått innan han klev in i sin Sk 60 att "Det kommer att ta minst tio år att lägga ner F 14".

Ett sanningsens ord inför vårt jubileum. Vi är sannolikt det förband som haft försvarets mest dynamiska existens. Bullret från STW C3 och DB 605 har tystnat men vrålet från RM 8 och RM 12 hörs fortfarande från Vapnödalen då Viggan och Gripen spänner sina muskler. J 29 Tunnan, J 34 Hawker Hunter och J 35 Draken kan vi också vid behov presentera.

PS. Väl medveten om att F 14 är nedlagt, förbandsstandaret utbytt och nya tider vankas tar en gammal flygverkmästare emeritus sig friheten att nostalgiskt benämna sitt gamla förband vid dess ursprungliga namn. Dessutom är länsbokstaven N (da di) för Halland vår 14:de bokstav. DS.

Text: Lasse Ohlsson, Halmstad.